

પ્રભાસ ક્ષેત્રના જ્યોતિર્લિંગ

શ્રી સોમનાથ મહાદેવજીની

—આરતીઓ—

સંશોધક,

શ્રીયુત જનાર્દન નંદા. પ્રભાસ્કર

મુ. ઉંડાચ



પ્રકાશક,

રા. સાકરલાલ જટારાકર

શ્રી સોરઠી સોમનાથના પૃથ્વી

મુ. પ્રભાસપારણ

દિતિયાજ્ઞિ.

પ્રત ૫૦૦

સં ૧૯૮૧

કિંમત સવા આનો

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૨૫૦ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રતિનાથ નરસિંહજી

વિષય ૫૨૩ ૪૩૭

પ્રભાસ ક્ષેત્રના જ્યોતિર્લિંગ

શ્રી સોમનાથ મહાદેવજીની

—આરતીઓ—

સંશોધક,

શ્રીયુત જનાર્દન નંડા, પ્રભાસ્કર

મું ૭૬૫૨

પ્રકાશક,

રા. સાકરલાલ જટારાંકર

શ્રી સોરઠી સોમનાથના પૂજારી

મું પ્રભાસપાટણ

કિંમત સવા આનો

સોમનાથ મહાત્મ્ય

ગ્રાંથ વિદ્યાપીઠ શ્રી યોગેશ્વર સમયમાં
પ્રગટ કરાવેલ છે.
૧૯૨૨

લેખક -

જનાર્દન પ્રભાસ્કર

મુ. ઉડાચ, ગીલીમોરા ચા. ન.

શ્રી મહાત્મના મુદ્રણ કલા મંદિર, રાણપુર, અમદાવાદમાં
કેસવ હ. શેટે છાપ્યું.

શ્રી સોમનાથ મહાદેવની

આરતીઓ



૧

શિવ મહિમા



દેખો સનાતન આગ્ની જ્ઞાનતા, સનતકુમાર હાથ જોડતા થા,
બ્રહ્મારે ઉઠકર આરતી ઉતારતા, સનત સનાતન નાયતા થા.
વિષ્ણુ મૃદગ બેકર દોડતા, વાગ્દેવી વીણા બગવતીથી,
ગંગા બગવતી નાલ દે નાયતી, થા શેષદાર મચાવતીથી ।

દેખો સનાતન—૧

સૂર્યદેવ આંકે સ્તુતિ કરતે થે, વરણ વાણી બહુ બોલતા થા
 ધ્રુવ તે લટપટ નાંડવ બોલતા, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી ચૈકાર લેતા ।
 દેખો સનાતન—૨

કમલ પુષ્પકા બગલા બનાયા કૈલાસપતિ જ્યા બેઠા થા,
 અનેક પુષ્પ વૃષ્ટિ જ્યા હોતી, સિવકા પૂજન વિધણુ કરતા થા ।
 દેખો સનાતન—૩

સોલસે ગોપિકા કનૈયારે લેકર શિવ મંદિર આવે દોડતા,
 ચાર બેઠ બસીમે બળવતા થે ચૈકાર કનૈયા નાચતા
 દેખો સનાતન—૪

ધટ નાથ બિલીભદ્ર મિરાજે કાળ લેગવ કોતવાલ હોતા,
 ગણપતિ સુદ હાકર નાચતા, દેવતા દેખી સખ દમ હોતા,
 દેખો સનાતન—૫

પ્રહોપ મેકો મહિમારે સુનકર ચરણ કમલ ચિત લેતા થા,
 ચિદાનંદ ચિત અગ્નિ કરતા જનમ મગણુ શિવ કટ લેતા ।
 દેખો સનાતન—૬



પ્રાચીનું વર્ણન

ક્યારે કહ્યું પ્રાચી પરવાના,
માધવરાય બેઠા નિરવાણા,
ધરમ તો ધમીકા કીનો,
કે ગગ્ગે પ્રાચીકા લીનો ।
પિપલપાન આપ ખરે પોતે
કે દિવડા જલવા હે જોતે,
કુડમે નાહિ પાવન વધજો,
કે દર્શન ધિજેશ્વર જળજો,
કે દરશન તપસીકા કીનો,
કે જૌમુખી ચરણામૃત લીનો,
અડસક તીરથ હે પ્રાચી,
કે નદીમે ખડા હે અવિનાશી,
છાપન કોડ જાલવહર કે સાથ,
દેવજર્મા નાવે દીનાનાથ ।
કે પાડવ હસ્તીનાપુર હાયા,
કે જુધ કરી કૌસ્વને માર્મા,
તુરતકી ખાત મેં જાણી,
મટી જામ કરમકી કહાણી,
ગામકવાડ અમલ રાજ તેરા,
ખનામ કિલા ને દેરા ।
કે ગ્રામ ખાવે પ્રેમગર મનવાલા
દિવાનજી વડોદરાવાલા ।

પ્રાર્થના

સોમનાથ મને ખુદ્દિ દીયોરે, શિવ સુખનાથ મહેન કરોરે,
નમોજનનમ મુને દાસ કંગે રે, પતિતપાવન તારોરે
જય હર હર મહાદેવ, જય હર હર મહાદેવ । ૧

લિંગનાથ ધિરજ દીયોરે શિવ વૈજનાથ બોળા દેખુ રે,
મલ્લકારે જૂના પાપ કાટોરે ધ્રુમેશ્વર દુખ હારો રે ।
જય હર હર મહાદેવ । ૨

કાલોનકા ગા કાલ મહાકાલ રૂદ્રનાથ હૃદય દેખુ રે,
શકર રૂદ્રનાથ હૃદય દેખુ રે, મહા રૂદ્રમાળા ધરે ઉરે,
આધાર અચક રે—જય હર હર મહાદેવ । ૩

મહાદેવ મેરા પ્રાણુ રે, સિદ્ધનાથ મિદ્ધિ દીયો રે
શકર સિદ્ધનાથ મિદ્ધિ દીયો રે, કામનાથ ગમના પૂરો રે
વિશ્વનાથ વિશ્વવ્યાપિ રે, જય હર હર મહાદેવ । ૪

રામનાથ મુને રે વહાલા, હા હા નામનાથ મકકે બેઠા રે,
શકરનાથ મકકે બેઠા રે, બીમાશકર સુરત લેવા,
દાદશ જ્યોતીર્લિંગ રે । જય હર હર મહાદેવ । ૫

આરતી બનાવ નામકી કૃતિ સ્મૃતિ વ્યાપી ધર રે,
પ્રેમ મસ્તક આરતી ઉતાડેરે, શકર પ્રેમ મસ્તક આરતી ઉતાડેરે,
નામધારી ચિદાનંદ રે । જય હર હર મહાદેવ । ૬

તાપી ત્રઠ બેઠા રે, હા હા અશ્વિનીકુમાર દાતા,
જલભર આવુ મોરે દાતા । અચાવ મુને માતા ।
જય હર હર મહાદેવ । ૭

ટ્રેવેનકા વદ દાતા નાડી જુઓ મોરી રે દાતા
સંકર નાડી જુઓ મોરી રે દાતા,
કોણ કોણ રોગ મોહે દાતા, જેચી કાઠો દુખ દાતા ।

જય હર હર મહાદેવ । ૮

હારે નાડી તોડે રે દાતા જન્મ મૃત્યુ રોગને હરતા,
સકર જન્મ મૃત્યુ રોગને હરતા ખા જાઉં ભગ હો
જાઉં રમ દાતા.

હર હર વૈદ દાતા । જય હર હર મહાદેવ । ૯

લાલ મોહ નડે રે દાતા, કામ ક્રોધે ભેર્યો રે દાતા,
ખાલા પાઉં વજ્ર અમૃત દાતા, માટે ચર્મ ચક્ષુ દાતા

જય હર હર મહાદેવ । ૧૦

ટ્રેવેનકા વૈદ દાતા, બડા વૈદ ઇશ્મી રે દાતા
સકર બડા વૈદ ઇશ્મીરે દાતા, જલ્દી જાઓ વૈદ પાસે દાતા,

છોડી ધનસુખ દાતા-જય હર હર મહાદેવ । ૧૧

તાપી તઠ ઠોરવે હાં હા, અશ્વિનીકુમાર દાતા,
સકર અશ્વિનીકુમાર દાતા, આગતી તેરી નવી તેરી જોડું

માવે ચિદાનંદ દાતા જય હર હર મહાદેવ । ૧૨



અડસઠ તીરથનું વર્ણન

પ્રથમ મૂલ જહાણ ચાતુરા સુન લેના ઉનઠી રચના,
ઉપર દેરા બાકી સખકા ભોવરેમે ઉનકા રહેના,
દરથન કરને દુનિયારે આતી પેહેરી ઉતરકર વહા જના
લીયે ગિરિજા સગ મહાદેવ ભોવરેકી છબી અતિ કહેના '

વહા ખડે ચોપદાર છડી લીયે અમવાની
વા એકે આહાણુ પટે વેદકી વાણી,
વા બડે બડે શાસ્ત્રકી કટે બખાની—

એક સોમવારકા મેલા રે ઉનકા સોલાસો શિનગારધરે
સોમનાથ મહારાજ સદા શિવ સખકે ઉપર કૃપા કરે,
સોરઠમે એક શહેર પદ્મણુ, સ્નાગર કે કિનારે,
સોમનાથ મહારાજ ૧

મહાદેવકી અજબ લીલા દેખો ઉનકી રચનાઈ,
બની મેડીયા ઓર બંગલે કારિગીરકી ચતુરાઈ,
લગા ચોક ગુલજાર બીચમે ધર્મશાલા વાકી છાઈ,
બૂખે ભોજન પાસે પાણી સદાવ્રત હે સવાઈ '

વા ધનનન ધનનન ધોર ધટા બજતે,
વા ઉઠી નોખતકે અવાજ ચોષેડ ઝડતે,
બીચમે પહેરીકે બાળે ખ્યારે બજતે,
વા દુનિયારે સારી હર હર કરતી ઋપિ મુની સમ ધ્યાન ધરે ' ૨
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ મખકે ઉપર કૃપા કરે ' ૨

प्रलास पंचमी जन्मार हेजो कुंडपर डेरु कहेना,
 ऋषिमुनी और नये तपेशीनेम धर्म सभ वडा करना,
 सूर्यकुंड गुलजार भरे हे स्नान करने वडा जना,
 सूर्यदेवके दरशन कर बो पाप जनोका हट जना,

वडा गुहाके अहर डिगलाज है माता

वडा महाकाशी वर देती सभकु दाता,

वडा सन्मुख उनके रहे नाग देवता—

हे रुद्रेश्वरके दर्शन कर बो रुद्रकुंड आनंद भरे,
 सोमनाथ महाराज महाशिव भयके उपर कृपा करे । ३

वडामे बलबल प्रलास आये विष्णुकुंडमे स्नान किया,
 नये तपेश्वरका दर्शन करबो गौरीकुंडका ध्यान किया,
 वडा गुहाकी अहर महादेव है भगेश्वर गौरीभाया,
 गौरीकुंड आनंद भरे है उपर पिपलकी छाया ।

वडा वेणुेश्वर महाराज भक्त रभवाले,

वडा रभीलान राणीकी असुर मुख काबे,

वडा असुरन उपर छुट भभरा मतवाले,

वडा भडे लाज्य हेजो उनके श्री वेणुेश्वरके दरशन करे,
 सोमनाथ महाराज महाशिव भयके उपर कृपा करे । ४

रामनाथकी सेवा रे हेजो, भारे उपर भिराजते,
 भीमनाथ लउरी सहर सिद्धि सिद्धि सभकु देते,
 पृथुराजके लगे पिपले देवोत्सर्ग उनकु कहेते,
 ऋषि मुनि और नये तपेश्वरी होमयश आह्वय करते ।

વહાં ત્રિવેણી ગગાડી છપ્પ હે ન્યારી,
 વહાં દૂર દેશસે મિલ આતે નરનારી,
 વહાં દાન પુન સપ્પ કગ્ગી દુનિયા સારી,
 એ હનુમાનકા દરસન કર લો ખાઈ કે દરમ્યાન ખડે,
 સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સપ્પકે ઉપર કૃપા કરે ' ૫

જોગેશ્વરી વાધેશ્વરી માધ રત્નાગરકે કિનારે,
 કુમાન ઉપર બના બગલા બહાકુડકે ઉપરે,
 કનકાઈ દેવી આપ બિરાજે અનબ્ધ જાળી હે શુલભરે,
 ગોન કોસ પર બના જે મદિર ધસાન ખુનેકી અદરે '

વહાં પાડવ કુવે તીર્થકી મહિમા ભાગી,
 વહાં બહાં સાવિત્રીકી એક ટેકગી,
 વહાં દુનિયારે નિકસે સ્વર્ગ દુઆરી,
 વહાં જે કોઈ નિકસે સ્વર્ગ દુઆરી ઔર્યાશકિ નહિ ફેરે,

સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સપ્પકે ઉપર કૃપા કરે ' ૬-
 પશ્ચિમ દિશા વેરાવલ બદર ખુશ રકા બસ્તા શહેરે,
 તલે વહે રત્નાગર સાગર નાકે પાગ દેતા લેહેરે,
 દેશ દેશકે જહાજ આતે ખુલી આવડી શુલભરે,
 લગા એક બાજર શહેરમે લાખો કે વા વેપારી '

વહાં પશ્ચિમ નાકે જોગેશ્વર નિરધારી,
 વહાં ધસાન કુડમે કહ બાલકેશ્વર એ,
 માણ ગગાકે ઉપર દેખો શશી બુપણ કે દેવલ ખડે

સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સખકે ઉપર કૃપા કરે । ૭

પૂર્વ દિશાપર ગોરખ મઢી ગોરખનાથકા વહા રહેના,
 ગુફાથી અદર તપ તપેશ્વરી દરશન કરને વહા જના,
 માધવ પ્રાચી કુડ ભરે હે પીપલકુ વહા જલ દેના
 માધવજી વહા ખડે જલમે શકરકા દરશન કરના ।

વહા ચોતરફ જાડીકા હૈ મંડાણા,

વહા મહારાજ ગીર ઉત્સાહ આપ નિરવાના

વહા ગંગાપુરીકે ખ્યાલ હરખ પરવાના

જેણે શિવશ કરકી મહેઠ જીનુપર બરશીસા ચિતા વધરે,

સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સખકે ઉપર કૃપા કરે

મોરકમે એક શહેર પદ્મ રત્નાગર કે કિનારે,

સોમનાથ મહારાજ મદાશિવ સખકે ઉપર કૃપા કરે । ૮



૧૨

૫

શિવ-સ્તુતિ

મેવક સુરજાકે નાથ હાજર સખ જાકે,—ટેક—
શિવશ કર મહાદેવ દેવ શ કર મહાદેવ, દેવ ભરમ અગ,
શૈવગગ, વાહનખ અતિ પ્રચડ, ગૌરી અર્ધાગ સગ—
૨ ગ ચંગ વાકે !—શિવશ કર—૧

ઓટત તન જઈશાલ, લિપટ લિપટ જાત વ્યાલ,
ફંદમાલ અદ્રબાલ, દગ વિશાલ વાકે !—શિવરા કર—૨

પાવત નહિ પાર શૈવ, ગાવન સુરનર સુનેશ,
નાચત જયજય ગણેશ, બ્રહ્માનંદ નાચે !—શિવશ કર—૩

કહે તાનસેન રૂપ નિરખત અતિ રા કરકુ,
કોડીગપ વાર ડાડ, ચરણ ઉપર શિવકે !—શિવશ કર—૪



મનોપદેશ

હો ચિત મારા' ઉર્ભાપતિ આરાધન કરુ તુ સાર
મનસુખદાતા સાચુ બોલકે અતે કામ નહિ તાર' ।
અમે ભાવેથી ભજ્યુ મોળાને, કામ નાવે શિવજીને તોલે,
હ નમી નમીને જગ બેલે—હો ચિત મારા—૧

શિવ જોગીને મોગી જીતપતિ અધાજે ઉમયા માત મતિ,
શિવ ચૌદે હુવનનો એક પતિ—હો ચિત મોરા—૨

કૈલાસ થકીરે આવ્યા કાશી, જેણે પાવન કીધા પુરવાસી,
ગિવ અકળ સ્વરૂપી અવિનાશી—હો ચિત મોરા—૩

ગિવ સદા મગનમારે ખેલી અતડાળે શિવ સાચો બેલી,
શિવનુ ધ્યાન ધરો ચિતા બેલી—હો ચિત મોરા—૪

શિવ અક્ષર સાબળે જે કુણે, ગિવ નામ સ્વરૂપી ભવ તરણે,
કહે પ્રતિમ આલો શિવ ચરણે—હો ચિત મોરા—૫



સોમનાથનું સંસ્કૃત સ્તોત્ર

શિવદયાન કૃપયા વિશાલ, પૂણ્યાવતારં જગદેવ નાથ,
 વેદાત્પર વેદમપ્રય સ્વરૂપ, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૧
 વેદાવતાર નિજ વેદ રૂપં ગાન સ્વરૂપ ગુરુ ન્યોતિ રૂપ,
 સુવામ ભાગે ગિરિજ સમેત, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૨
 વેદાત વાક્યે મુનિભિરગમ્ય મેતાદશ શત્રુમહ બજ્રેહ,
 ઔરાટ્ટ દેશે ગુપ્તરાજ રાજ, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૩
 શ્રીયત્ર રાજ ગુરુમત્ર રાજ, મગાઠ સૂર્યાગ્નિ સુલોચનાત,
 બ્રહ્માદિભિ સેવિત પાદ પદ્ય શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૪
 કપૂર્ગૌર વૃષભધ્વજ ચ, પ્રભામનાથ ગુરુદેવ દેવ
 ઈદ્રાદિભિ સેવિત પાદ પદ્ય, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૫
 ક્ષેત્રે પ્રભામ સોમનાથ, ગગાધર ભતિષ્ઠ મહેશ,
 સોમેશ્વર પન્નમ બ્રહ્મણ ચ, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૬
 કેવાધિદેવ શિવશુભ પાણી વિશ્વાત્મક કારણુ દિવ્ય લિંગ,
 પદ્મશાસ્ત્ર વાક્યૈ શ્રુતીભિરગમ્ય, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૭
 કાત્યાયની કાત મોરમ ચ કઠે સુગરલાકિત ચદ્રચૂડ,
 આનદમૂર્તિ ડરણ્યા કરસ્થે, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૮
 રૂદ્રેશ્વર શકર મિદ્ધનાથ, મહેશ્વર શકર કામનાથ,
 દશાશ્વ મેધેશ્વર ભીમનાથ, શ્રી સોમનાથ શરણુ પ્રપન્ને-૯
 ગુરુ સ્વરૂપેણુ કૃત્ર ચ સ્તોત્ર, સર્વાર્થદ, મુક્તિપદ દિગ્જના,
 વિદ્યાપદ પૌત્રપદ સુમેશ, શ્રી સોમનાથ ગગણુ પ્રપન્ને-૧૦

૮ જ્યોતિર્લિંગ

સોરાષ્ટ્ર સોમનાથ ચ, શ્રી શૈલે મલ્લિકાર્જુન,
ત્રિપુરિન્યા મહાકાલ, ઊંઠ કાઠે અમરેશ્વર—૧

પર્યટ્યા દૈવનાથ ચ, હાકિન્યા બીમશંકર,
મેતુબધે ચ રામેશ, નાગેન દારકાવતે—૨

વાગણુન્યા વિશ્વનાથ, ત્ર્યંબક ગામતિ તટે
હિમાચે ચ કેદાર, ધૃષ્ટ્યેશ તુ શિવાલયે—૩

ઐતાનિ જ્યોતિર્લિંગાનિ માય પ્રાન પઠેન્નર
સત્ય જન્મ કૃત તપ મરણેન વિનશતિ ।—૪





છપાય છે !

નામો નોંધાવો !

મહા ગુજરાતના ગણકવિ

શ્રીયુત અરદેશર ફરામજી ખબરદારની

રસભરી પ્રસ્તાવના સાથે

થોડા જ સમયમાં બહાર પડશે

❦ વિહારિણી ❦

એ

ગુજરાતના જાણીતા કવિ

શ્રીયુત જનાર્દન ન્હાનાભાઈ પ્રભાસ્કરનાં

મનોહર ગીતો — કાવ્યોનો મ ગ્રહ છે !

અગાઉથી નામો નોંધાવનારને ૦-૧૨-૦,

પાછળથી ૧-૦-૦

લખો —

જનાર્દન પ્રભાસ્કરને

સુ ઉડાય

ગ્રીક્ષીભોરા થકી,

